

Kursuse nimetus	Sissejuhatatus filosoofiasse - valikkursus
Kursuse maht	21 tundi
Eesmärgid	Kursuse tuumaks on mõtlemisoskuste arendamine ning arusaamise kujundamine filosoofia ainevaldkonna loomusest ning rakendustest. Sissejuhatava filosoofia kursuse eesmärk on anda esmane ülevaade filosoofia ainevaldkonnast ja sellele iseloomulikust käsitluslaadist, tutvuda filosoofiale iseloomuliku keelega, õppida tundma vajalikku terminoloogiat ning harjutada selle kasutamist.
Kursuse lühikirjeldus	<p>Kursus algab filosoofilise mõtlemise viiside tundmaõppimise ja võtete harjutamisega. Arutlusteemade kaudu harjutatakse filosoofilist mõtlemist.</p> <p>Kursuse teemad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Filosoofia ainevaldkond – ülevaade filosoofia ainevaldkonnast ja sellele iseloomulikust käsitluslaadist <p><i>Alateemad:</i> Filosoofia valdkonnad. Filosoofilised küsimused ja nende eripära. Filosoofia ajaloo periodiseering. Perioodidele iseloomulikud filosoofilised küsimused ja valdkonnad ning neid küsimusi esitavad ja valdkondi käsitlevad filosoofid. Filosoofilise mõtlemise algus ja selle tähendus. Mõtlemise ja filosoofia roll inimelus, kultuuris ning ajaloos. Filosoofia ning teadus, religioon, kirjandus ja elu. Filosoofilise mõtlemise ja käsitletavate teemadega seonduvad olulised mõisted, mõtteliinid ning filosoofid koos oma iseloomulike väidetega.</p> <p>Käsitletavad mõtteliinid:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) antiikfilosoofia ja filosoofilise mõtlemise kujunemine; 2) keskaja filosoofia ja mõtlemise rakendamine usu teenistusse; 3) uusaja filosoofia ning eksperimentaalse loodusteaduse sünni; 4) uusaja filosoofia ja indiviidi/subjekti esile kerkimine; 5) uusaja filosoofia ning valgustusmõtlemine. <ul style="list-style-type: none"> • Filosoofiline mõtlemine – tutvutakse filosoofiale iseloomuliku keelega, terminoloogiaga ja harjutatakse selle kasutamist <p><i>Alateemad:</i> Keel. Teaduskeel, loomulik keel, filosoofia keel. 16 Lause, otsustus, väide ja argument. Mõiste ja definitsioon. Eeldused ning varjatud eeldused. Järeldamine, korrektsus ja tõesus. Argumendi kehtivus. Tõlgendus ja kontekst. Põhjendus ja seletus. Kooskõla ning vasturääkivus. Tähendus ja tõde. Küsimus, filosoofiline küsimus ning küsimuste korrektsus. Argumentatsioon ja retoorika. Filosoofilise arutelu head tavad. Mõtlemine ja väljendamine. Essee kirjutamine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arutlusteemad filosoofilistest küsimustest – harjutatakse filosoofilist mõtlemist <p><i>Alateemad:</i> Teadmisviisid. Teadmise olemus, tunnetusteooria. Teadmise ja tunnetusviiside ning võimete eristus. Teadmise seos uskumuse ja õigustusega. Seosed õppeainete ja eluvaldkondadega. Väärtused ja normatiivsed süsteemid (moraal, religioon, õigus). Väärtuste olemus, aksioloogia. Väärtuste ja tegude kooskõla. Väärtuse</p>

	ja fakti erinevus. Väärtuste universaalsus ning suhtelisus. Ühiskond ja keskkond. Õigluse olemus, poliitikafilosoofia. Ühiskonna ja elukeskkonna korraldamine
Õpitulemused	<p>Kursuse lõpus õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab filosoofia ainevaldkonda ja filosoofilist käsitusviisi, eristades seda teaduste jt eluvaldkondade omast; • eristab filosoofia valdkondi ja arutleb neile omaste küsimuste üle; • tunneb mõningaid tähtsamaid arutlus- ja tõlgendustehnilisi termineid ning märkab nende rakendamise kohti filosoofilises arutluses; • teab filosoofia ajaloo olulisimaid arenguetappe, käsitlusteemasid, mõttesuundi, mõtlejaid; • tunneb filosoofilise arutluse häid tavaid ning märkab nende rakendamise kohti; • sõnastab korrektseid filosoofilisi küsimusi ning arutleb vastuste üle, jäädes filosoofilisele arutlustasandile ja järgides argumentatsioonireegleid; • arutleb teadmisi viiside, väärtuste ning ühiskonna ja keskkonna lihtsamate filosoofiliste küsimuste üle, eristades filosoofilist arutelu tavaarutelist
Kursuse lõpptulemuse kujunemine	<p>Kursuse hinne on mitteeristav ehk arvestatud/mittearvestatud skaalal. Kursuse kokkuvõtva hinde saamiseks:</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimub kaks kuni kolm grupiarutelu (olenevalt osalejate arvust) abstraktsete mõistetega opereerimise kogemusest ja keelelisest võimekusest (hinne sõltub osalemise aktiivsusest); • üks hindeline töö avatud materjalidega (tulemus protsentskaalal); • üks kuni kaks tööd allikate või tekstidega; • miniettekanne ühe mõtleja kohta (kuni 5 minutit). Kohustuslikud elemendid lepivad kokku eelnevalt ja nende põhjal kujuneb hinne. <p>Õpetaja selgitab õpilasele kursuse alguses, kuidas kujuneb kokkuvõtlik kursusehinne, missugune on hindamisel iga õpiväljundi ja õppeprotsessis osalemise osakaal.</p>
Õppekirjandus	<ul style="list-style-type: none"> • I.Meos „Filosoofia põhiprobleemid“, Tallinn, Koolibri, 1988 • I.Meos „Antiikfilosoofia“, Tallinn, Koolibri, 2000 • I.Meos „Uusaja filosoofia“, Tallinn, Koolibri, 1999 • I.Meos „Antiikfilosoofia“, Tallinn, HK, 1995 • A ja O. Filosoofia taskuteatmik, Tallinn, Eesti Entsüklopeediakirjastus • W.Duran „Lood filosoofia ajaloost“ Tallinn, Olion, 1998 • P.Hadot „Mis on filosoofia“, Tallinn, TLÜ kirjastus, 2020 • R.Raud „Täiused ja tühjused“, Tallinn, TLÜ kirjastus, 2021 • G.Colli „Filosoofia sünd“, Tallinn, TLÜ kirjastus, 2018

- N.Warburton „Väike filosoofia ajalugu“, Tallinn, Postimehe kirjastus,2011
- E.Salumäe „Filosoofia ajalugu.Antiikfilosoofia. Keskaja filosoofia“, Tallinn, Postimehe kirjastus, 2023
- E.Salumäe „Filosoofia ajalugu. Uusaja filosoofia“, Tallinn, Postimehe kirjastus, 2023
- E.Saarinen „Filosoofia ajalugu tipult tipuni Sokratesest Marxini“, Talinn, Avita, 1996
- Filosoofia ajaloo lühiülevaade, Tallinn, Eesti Raamat,1974
- Poliitika ja valitsemise alused, Tallinn, TLÜ, 2013
- R.Descartes „Arutlus meetodist“, Tartu, Ilmamaa, 2016
- Aristoteles, Nikomachose eetika, Tartu, Ilmamaa, 2007
- F.Nietzsche „Moraali genealoogiast“, Tallinn, Varrak, 2015
- F. Nietzsche „Sealpool head ja kurja“, Tartu, Ilmamaa, 2020
- M. Foucault“ Valvata ja karistada“, tartu, Ilmamaa, 2014
- O.Spengler „Õhtumaa allakäik“, Tallinn, Penikoorem, 2016
- Vannitoaraamat. Filosoofia, Tallinn, Ersen, 2005
- N.Turnbull „Filosoofia linnulennult“, Tallinn, Koolibri, 2006